

LIETUVOS KOLEGIJŲ BENDRADARBIAVIMO ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ PLĖTROS DALYVIŲ TINKLE VERTINIMAS

Valdonė Šmergelienė

Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas
Muitinės 8, LT-44280 Kaunas
Mob. tel. (8-610) 3 34 33
El. paštas: valdone3000@yahoo.com

Straipsnio tikslas – įvertinti Lietuvos kolegijų bendradarbiavimą žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinkle. Šiam tikslui pasiekti iškelti tokie uždaviniai: parengti bendradarbiavimo žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinkle tyrimo modelį ir pateikti Lietuvos kolegijų bendradarbiavimo žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinkle vertinimo rezultatus. Siekiant įgyvendinti iškelτους uždavinius, buvo atlikta aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą teikiančių švietimo įstaigų (kolegijų) vadovų anketinė apklausa. Tyrimo objektas – bendradarbiavimas žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinkle.

Pagrindiniai žodžiai: žmogiškųjų išteklių plėtra, tinklas, bendradarbiavimas.

Įvadas

Temos aktualumas. Išsivysčiusioms šalims dabar būdingas perėjimas prie žiniomis grindžiamos visuomenės ir ūkio. Veiksmai, grindžiami žiniomis ir sprendimais, užėmė natūralių įvykių, esančių už žmogaus kontrolės ribų, vietą įvairiose srityse. Todėl pagrindine ekonominio ir socialinio augimo prielaida tampa žmogiškųjų išteklių plėtra (toliau – ŽIP), kuri gali būti siejama su investicijomis į žmogiškąjį kapitalą ir apima švietimą, mokymą ir bendradarbiavimą.

ŽIP sąvoka įvairių autorių (De Rosnay, 1975; Miller, 1979; Warren, 1979; Botkin, 1979; Nadler, 1980; Harris, 1981) apibrėžiama gana skirtingai. Apibendrinus įvairias nuomones ŽIP galima apibrėžti kaip procesą, kuriuo pasiekiamas, išlaikoma ir modernizuojama pageidautina vi-

suomenės, organizacijos, įmonės ar individo veikla, skirta pakeisti jų elgseną, atsižvelgiant į kultūros skirtumus ir veiksnius, turinčius įtakos šiai elgsenai, ir apimanti švietimą, mokymą ir bendradarbiavimo skatinimą.

Galima teigti, kad žinių amžiuje pagrindinė socialinio ir ekonominio augimo prielaida, anot Carkhuff (1984), yra ŽIP, o švietimas, mokymas ir bendradarbiavimas – svarbiausias žmogiškųjų išteklių plėtros šaltinis, reikia išsamių teorinių ir empirinių jo tyrimų.

Globalizacijos sąlygomis, Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, švietimas ir mokslas tampa svarbiausiu veiksmu, lemiančiu šalies konkurencingumą, taigi ir jos ateitį. Tačiau pastaraisiais metais vis labiau ryškėja Lietuvos švietimo ir mokslo atotrūkis nuo ES praktikos ir laimėji-

mų šioje srityje. Nors kartais šį atotrūkį mėginama neigti, tačiau, Kulakausko ir Radžvilo (2005) nuomone, objektyviai ir reikliai vertinant tenka pripažinti, kad mokslo ir studijų plėtros bei žinių ekonomikos kūrimo srityje Lietuva priskiriama prie atsiliekančių ES šalių.

Remiantis Gruževskiu, Okunevičiūte-Neve-rauskiene, 2003; Kulakausku, Radžvilu, 2005, galima išskirti tokias pagrindines aukštojo mokslo sistemos problemas: žinių visuomenės ir žinių ekonomikos sąsajų su mokslo ir studijų sistemos plėtra stoka; prastas ŽIP finansavimas; lėtos politinės ir organizacinės reformos; švietimo orientacija į kiekybę, o ne į kokybę; mokslo ir studijų sistemos valdymo problemos bei ŽIP dalyvių bendradarbiavimo stoka.

Ypač svarbų vaidmenį ŽIP dalyvių veiklos efektyvumui turi bendradarbiavimas su įvairiais partneriais. Dėl didelio žmogiškųjų išteklių plėtos dalyvių skaičiaus ir jų veiklos specifikos tyrimui buvo pasirinkta tik nedidelė jų dalis – kolegijos. Aukštojo neuniversitetinio mokslo sektorius susiformavo palyginti neseniai (2000 metais), todėl jų veikla nėra pakankamai iširta.

Mokslinė problema – teorinių ir metodologinių prielaidų, leidžiančių vertinti bendradarbiavimą žmogiškųjų išteklių plėtos dalyvių tinkle, paieška, atskleidimas ir pagrindimas.

Tikslas – įvertinti Lietuvos kolegijų bendradarbiavimą žmogiškųjų išteklių plėtos dalyvių tinkle.

Uždaviniai – parengti bendradarbiavimo žmogiškųjų išteklių plėtos dalyvių tinkle tyrimo modelį ir pateikti Lietuvos kolegijų bendradarbiavimo žmogiškųjų išteklių plėtos dalyvių tinkle įvertinimo rezultatus.

Objektas – bendradarbiavimas žmogiškųjų išteklių plėtos dalyvių tinkle.

Straipsnyje taikyti tokie teoriniai ir empiriniai **mokslinio tyrimo metodai**: mokslinės literatūros analizė, lyginimo, apibendrinimo, mo-

deliavimo, statistikos duomenų analizės metodai ir anketinė apklausa.

Tyrimo apibūdinimas. Lietuvoje veikia 27 aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą teikiančios švietimo įstaigos, iš kurių 16 yra valstybinės, o 11 – nevalstybinės kolegijos. Kolegijų apklausa buvo vykdoma 2005 m. birželio – rugsėjo mėn. Anketos išsiųstos elektroniniu paštu (prieš tai susitarus telefonu) visų kolegijų vadovams. Grįžo teisingai užpildytų 16 anketų (59,26 proc.). Tyrimo metu apklausta 11 (68,75 proc.) valstybinių ir 5 (45,45 proc.) nevalstybinių kolegijų vadovai. Atrankai paprastai keliami reikalavimai, kad ji būtų statistškai reprezentatyvi ir ekonomiškai optimali. Kai generalinė visuma yra itin maža, pagal galimybes apklausiami visi jos nariai arba bent pusė jų (Kardelis, 2003; Pruskus, 2004; Didžiulienė, 2004). Taigi tyrimo rezultatus galima pripažinti reprezentatyviais.

Siekiant įgyvendinti išsikeltus uždavinius, buvo atlikta aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą teikiančių švietimo įstaigų (kolegijų) vadovų anketinė apklausa. Vertintas kolegijų bendradarbiavimas su kitomis švietimo ir mokslo institucijomis, valstybės institucijomis, švietimo įstaigų ir verslo įmonių interesams atstovaujančiomis organizacijomis, darbdaviais ir įvairias paslaugas teikiančiomis įmonėmis. Tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti, su koku skaičiumi tokių įstaigų / įmonių / organizacijų bendradarbiaujama, koku procentu jų pasitikima, kokia vidutinė bendradarbiavimo su jomis trukmė (metais), kokią bendradarbiavimo partnerių procentą kolegijos lengvai galėtų pakeisti kitais, koks partnerių procentas gali turėti įtakos kolegijos veiklai, kokiems partnerių sprendimams, susijusiems su bendra veikla, kolegijos gali daryti įtaką, taip pat bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumą. Be to, tirta, kokią naudą kolegijos gauna iš bendradarbiavimo ir su kuo bendradarbiaudamos naudos gauna ir suteikia daugiausiai.

Žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinklo tyrimo modelis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomone (2005), konkurencingumo didinimas žiniomis grįstoje ekonomikoje ir ilgalaikis, užimtumą skatinantis ekonominis augimas turėtų būti siejami ne tik su žmogiškojo kapitalo ir darbo kokybės gerinimu, bet ir su socialinės sanglaudos (bendradarbiavimo) stiprinimu. Be to, sudėtingos švietimo problemos ir spartūs ekonomikos pokyčiai skatina valstybės institucijų, švietimo įstaigų, verslo organizacijų, individų ir kt. bendradarbiavimo poreikį. Kai siekdami bendrų tikslų kartu veikia individai ir darbdaviai, viešasis ir privatus sektoriai, tos pačios šakos ar panašių sričių įmonės, laimi visi dalyviai. Tokio bendradarbiavimo dėka gali būti pasiektas sinergijos efektas (Botkin, 1979; Harris, 1981). Ugdant pasitikėjimą, bendrąsias vertybes, žmonių ir organizacijų mokymasis teikia naudą tiek jiems, tiek platesnei visuomenei.

ŽIP – sudėtinga socialinė ir ekonominė sistema, kurios dalys yra ir sistemos institucijos, ir šios sistemos nariai individai, t. y. ŽIP procesai vyksta tiek makro-, tiek mikrolygmenimis. Pagrindinė problema kyla aiškinant tokios socialinės ir ekonominės sistemos funkcionavimą. Sistemos veikimas (Coleman, 2005) įvardijamas kaip makrolygmuo, ir gali būti tinkamai suprantamas tik kaip visų sistemos dalyvių (valdžios institucijų, asocijuotų struktūrų, švietimo įstaigų, verslo įmonių bei organizacijų, individų), kurių veiksmai yra susiję, veikimas. Individualių sistemos dalyvių veiksmus Coleman traktuoja kaip mikrolygmenį.

Taigi tinklo tyrimai gali būti vykdomi keliais lygiais. Tinklo tyrimui *makrolygmeniu* dažnai reikia visų duomenų apie socialinius ryšius,

siejančius populiacijos elementus. *Mikrolygmeniu* tyrimai vykdomi individualių dalyvių lygiu. Analitikai gali siekti paaiškinti dalyvių socialinės pozicijos skirtumus, arba sieti šiuos skirtumus su rezultatų pokyčiais (variacijomis). Tai gali būti pasiekta socialinės pozicijos matavimų, gautų iš visų tinklo duomenų, dėka, tačiau dažnai naudojamas kitoks modelis. Jis vadinamas įvairiai: egocentrinis, asmeninis ar apklauso; šis metodas išskiria individualius dalyvius ir tiria juos supančius lokalius tinklus. Šis modelis nepateikia bendro populiacijos socialinės struktūros aprašymo, nebent vienetai apibrėžiami kaip generalizuotos socialinės pozicijos, tokios kaip profesinės ar etninės grupės (Laumann, 1973). Kita vertus, šis požiūris leidžia tirti reprezentatyvią socialinės aplinkos imtį, o duomenis galima generalizuoti didesnėms populiacijoms.

Tinklo dalyviai. Žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinklą sudaro tokie socialiniai dalyviai: įvairios valstybės institucijos, asocijuotos struktūros, švietimo įstaigos, verslo įmonės (darbdaviai) ir individai (žmogiškieji ištekliai). Be to, į šį tinklą galima įtraukti ir įvairias paslaugas instituciniams dalyviams teikiančias įmones. Kadangi šis tyrimas atliekamas mikrolygmeniu, tinklas bus tiriamas iš vieno institucinių dalyvių tipo – švietimo įstaigų – pozicijos.

Tinklo dimensijos. Mitchell, 1969; Mitchell, Trickett, 1980; Marsden, 1990 atliko skirtingų tinklo tyrimo dedamųjų apžvalgą; be to, siekiant išskirti struktūrinius matavimo vienetus, gali būti panaudoti daugelis darbų apie tinklo modelius ir tinklo duomenų analizę (pvz., Marsden, Laumann, 1984). Remiantis šiais autoriais, galima išskirti tokias specifines ŽIP dalyvių tinklo tyrimo dimensijas: partnerių skaičius, vidutinė trukmė, bendradarbiavimo dažnumas, partnerių, kuriais pasitikima, procentas, dalyvių įtaka / galia

bei bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumas. Tačiau nepakanka duomenų tvirtinti, kad šios dimensijos yra susijusios, todėl šiame darbe keliama pirmoji hipotezė:

1 hipotezė. Tinklo dimensijos nesusijusios.

Partnerių skaičius arba ryšių, siejančių individualius dalyvius, skaičius yra pagrindinis tinklo dydžio indikatorius. Jis naudojamas integracijos, populiarumo, rango tyrimams. Tačiau abejotina, ar partnerių skaičius turi įtakos kitoms tinklo dimensijoms.

Tinklo tyrimai dažnai susiję su socialinių santykių vertinimu, tačiau sunku tikėtis, kad respondentai atsakys apie santykius su kiekvienu iš sąrašė pateiktų dalyvių. Todėl tinklo tyrimai nagrinėja tokių dedamųjų – *pasitikėjimas, bendradarbiavimo dažnumas ir trukmė* koreliaciją. Tačiau Marsden, Campbell, 1984 teigia, kad šios tyrimo dedamosios yra tinkami indikatoriai tik tada, kai nėra siejamos. Remiantis Marsden, Campbell, 1984, Mitchell, 1987, Wegener, 1989 galima teigti, kad bendradarbiavimo trukmės rodikliai turi tendenciją pervertinti pasitikėjimą santykiuose, o bendradarbiavimo dažnumas silpnai susijęs tiek su pasitikėjimu, tiek su bendradarbiavimo trukme.

Socialinio dalyvio įtaką / galią rodo tokie kriterijai: dalyvio galimybės lengvai pakeisti partnerius bei daryti įtaką su bendra veikla susijusiems sprendimams: kuo lengviau dalyvis gali pakeisti bendradarbiavimo partnerius ir kuo didesnio partnerių skaičiaus sprendimams jis gali daryti įtaką, tuo didesnė jo įtaka / galia tinkle, ir atvirkščiai. Silpną socialinio dalyvio įtaką / galią atspindi partnerių, galinčių nulemti dalyvio veiklą, skaičius: kuo jis didesnis, tuo dalyvio įtaka / galia silpnesnė, ir atvirkščiai. Nors dalyvio įtaka / galia rodo jo pozicijos tinkle stiprumą, tačiau, autorės nuomone, negali-

ma teigti, kad ji turi įtakos ir kitoms tinklo dimensijoms.

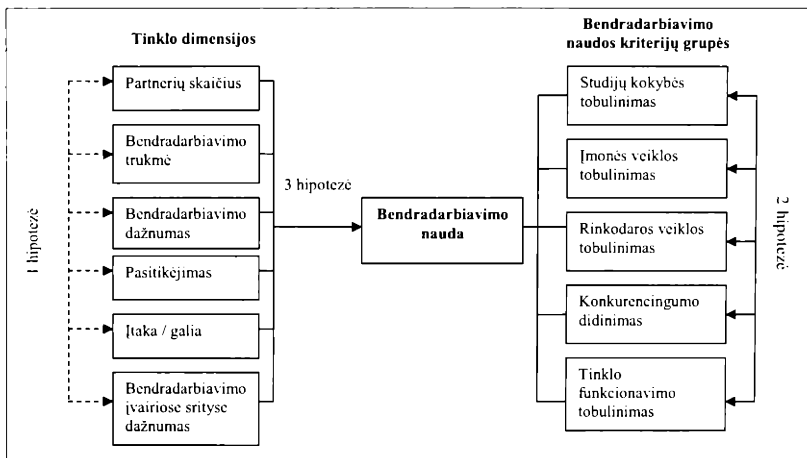
ŽIP dalyviai gali *bendradarbiauti įvairiose srityse*: tobulinant studijų kokybę, organizuojant studijas, vykdant mokslo tiriamąjį veiklą, rengiant ir įgyvendinant įvairius projektus, gerinant dalyvio veiklos kokybę. Be to, dalyvis (nagrinėjamu atveju – švietimo įstaiga) gali teikti įvairias paslaugas kitiems dalyviams. Tačiau, autorės nuomone, bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumas taip pat nesusijęs su kitomis tinklo dimensijomis.

Bendradarbiavimo nauda rodo partnerių sąveika, pasireiškianti tokiose srityse: studijų kokybės, įmonės veiklos, rinkodaros veiklos ir tinklo funkcionavimo tobulinimas. Autorės nuomone, iš bendradarbiavimo gaunamos naudos kriterijų grupės yra susijusios, be to, nauda, kurią švietimo įstaiga gauna iš bendradarbiavimo, priklauso nuo visų tinklo dimensijų, bendradarbiavimo naudos kriterijų grupės yra susijusios, todėl keliamos tokios hipotezės:

2 hipotezė. Bendradarbiavimo naudos kriterijų grupės yra susijusios.

3 hipotezė. Bendradarbiavimo naudos vertinimas susijęs su partnerių skaičiumi, partnerių, kuriais pasitikima, procentu, bendradarbiavimo trukme, bendradarbiavimo dažnumu, dalyvio įtaka / galia, bendradarbiavimo įvairiose srityse daž-

Apibendrinant galima teigti, kad, tiriant ŽIP dalyvių tinklą, reikia ne tik identifikuoti šio tinklo dalyvius, dimensijas ir iš bendradarbiavimo gaunamą naudą, bet ir iširti atskirų tinklo dimensijų sąsajas ir šių dimensijų įtaką iš bendradarbiavimo gaunamai naudai. Tuo remiantis galima suformuoti bendradarbiavimo ŽIP dalyvių tinkle tyrimo modelį (1 pav.)

1 pav. Bendradarbiavimo žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinkle tyrimo modelis

Lietuvos kolegijų bendradarbiavimo žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinkle tyrimo rezultatai

Nagrinėjant Lietuvos kolegijų bendradarbiavimo ŽIP dalyvių tinkle buvo vertinamos tokios tinklo dimensijos: partnerių skaičius, partnerių, kuriais pasitikima, procentas, vidutinė bendradarbiavimo trukmė, dažnumas, dalyvio įtaka / galia, bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumas, taip pat bendradarbiavimo tinkle naudos įtaka dalyviui.

Partnerių skaičius. Siekiant nustatyti ŽIP dalyvių tinklo, kuriame veikia Lietuvos kolegijos, dydį, buvo tiriama kolegijų partnerių skaičius. Tyrimo rezultatai parodė, kad kiekvienas respondentas turėjo vidutiniškai 205 partnerius. Valstybinių kolegijų vidutinis partnerių skaičius (226) didesnis nei nevalstybinių (157), tačiau tai galima paaiškinti nevienodu kolegijų dydžiu. Tam, kad duomenis būtų galima palyginti, buvo apskaičiuotas partnerių skaičius, tenkantis vic-

nam fakultetui ir 1000 studentų. Bendrai vienam fakultetui vidutiniškai tenka 88, o 1000 studentų – 129 partneriai. Tačiau nevalstybinių kolegijų vidutinis partnerių skaičius, tiek tenkantis vienam fakultetui (131), tiek 1000 studentų (157), yra didesnis nei valstybinių kolegijų (atitinkamai 80 ir 122).

Dažniausiai bendradarbiaujama su verslo įmonėmis (darbdaviais) ir kitomis švietimo institucijomis, mažiausiai – su asocijuotomis struktūromis bei valstybės institucijomis. Tai galima aiškinti tuo, kad skirtinguose sektoriuose yra nevienodas organizacijų skaičius. Partnerių skaičius pagal atskiras jų grupes parodytas 2 paveiksle, skliausteliuose nurodytas vidutinis partnerių skaičius. Pažymėtina, kad, nors valstybinių kolegijų vidutinis partnerių skaičius, didesnis nei nevalstybinių, vidutinis partnerių skaičius, tenkantis tiek vienam fakultetui, tiek tūkstančiui studentų, dažnai nevalstybinėse kolegijose didesnis ar panašus.

2 pav. Vidutinis kolegijų partnerių skaičius ir jų ryšiai žmogiškųjų išteklių plėtros dalyvių tinkle

* skliausteliuose nurodytas vidutinis partnerių skaičius (visų kolegijų; valstybinių kolegijų; nevalstybinių kolegijų)

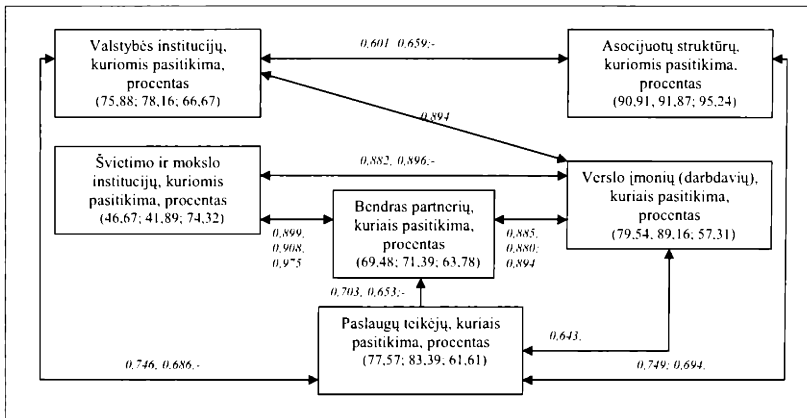
** prie rodyklių nurodytas Spearman'o koreliacijos koeficientas (visų kolegijų; valstybinių kolegijų; nevalstybinių kolegijų)

Be to, pažymėtina, kad bendras partnerių skaičius ir partnerių skaičius kai kuriuose pogrupiuose susiję (2 pav.), prie rodyklių parodytas Spearman'o koreliacijos koeficientas. Iš paveikslą matoma, kad bendro partnerio skaičiaus priklausomybės nėra tik su partnerių – valstybės institucijų skaičiumi. Be to, priklausomas ir partnerių skaičius kai kuriose atskirose grupėse.

Pasitikėjimas – svarbi tinklą apibūdinanti dimensija. Respondentai pasitiki 69,48 proc. savo partnerių. Kiek labiau savo partneriais pasitiki valstybinės kolegijos – 71,39 proc., o nevalstybinės kolegijos pasitiki 63,78 proc. savo partnerių. Labiausiai pasitikima asocijuotomis struktūromis (90,91 proc.) ir verslo įmonėmis

(79,54 proc.), mažiausiai – kitomis švietimo ir mokslo institucijomis (46,67 proc.) ir valstybinėmis institucijomis (75,88 proc.). Šios tendencijos dar ryškesnės valstybinėse kolegijose – jos pasitiki 91,87 proc. asocijuotų struktūrų ir 89,16 proc. darbdavių ir tik 41,89 proc. kitų švietimo ir mokslo institucijų. Šiek tiek kitokia padėtis nevalstybinėse kolegijose. Nors jos netgi labiau nei valstybinės kolegijos pasitiki asocijuotomis struktūromis (95,24 proc.), tačiau pasitikėjimas darbdaviais kur kas mažesnis (57,31 proc.), o pasitikėjimas kitomis švietimo ir mokslo institucijomis – gerokai didesnis (74,32 proc.).

Pažymėtina, kad yra bendro partnerių, kuriais pasitikima, procento ir švietimo institucijų, darbdavių ir paslaugų teikėjų, kuriais pasi-

3 pav. Partnerių, kuriais pasitikima, procentas ir pasitikėjimo sąsajos žmogiškųjų išteklių plėtros tinkle

- * skliausteliuose nurodytas partnerių, kuriais pasitikima, procentas (visų kolegijų; valstybinių kolegijų; nevalstybinių kolegijų)
- ** prie rodyklių nurodytas Spearman'o koreliacijos koeficientas (visų kolegijų; valstybinių kolegijų; nevalstybinių kolegijų)

tikima, procento koreliacija; be to, pastebimos pasitikėjimo partneriais sąsajos kai kuriose grupėse (3 pav.).

Bendradarbiavimo trukmė – dar vienas tinklą apibūdinantis matmuo. Siekiant jį įvertinti, respondentų buvo paprašyta įvardyti vidutinę bendradarbiavimo su partneriais trukmę metais. Vidutinė respondentų nurodyta bendradarbiavimo su įvairiomis partnerių grupėmis trukmė – 5,3 metų. Ilgiausiai bendradarbiaujama su valstybinėmis institucijomis (vidutiniškai 6,7 metų) ir su darbdaviais (6,2 metų), o trumpiausiai – su kitomis švietimo ir mokslo institucijomis (4,2 metų). Nevalstybinės kolegijos bendradarbiauja su įvairiais partneriais šiek tiek trumpiau nei valstybinės kolegijos (išskyrus partnerius – asocijuotas struktūras). Bendradarbiavimo trukmė su įvairių grupių partneriais yra daugiau ar ma-

žiau susijusi: kuo ilgiau bendradarbiaujama su vienos grupės partneriais, tuo ilgiau bendradarbiaujama ir su kitų grupių partneriais.

Bendradarbiavimo dažnumas. Siekiant įvertinti bendradarbiavimo dažnumą, respondentų buvo paprašyta atsakyti, kaip dažnai jie bendradarbiauja su partneriais pagal atskiras jų grupes. Pusė respondentų bendrauja su partneriais kartą ar kelis kartus per mėnesį, 28,8 proc. respondentų – kartą ar kelis kartus per metus, 17,5 proc. – kartą ar kelis kartus per savaitę. Valstybinės kolegijos su partneriais bendradarbiauja dažniau nei nevalstybinės: daugiau nei pusė nevalstybinių kolegijų su partneriais bendradarbiauja kartą ar kelis kartus per metus, o net ketvirtadalis valstybinių kolegijų su partneriais bendradarbiauja kartą ar kelis kartus per savaitę. Įvertinus respondentų atsakymus balais (kai nebendra-

darbiavimas vertinamas 0 balų, o bendradarbiavimas kartą ar kelis kartus per savaitę – 3 balais), valstybinių kolegijų bendradarbiavimo dažnumą galima įvertinti 2,06, o nevalstybinių kolegijų – 1,44 balo (bendras įvertinimo balas – 1,86). Dažniausiai bendradarbiaujama su kitomis švietimo ir mokslo institucijomis bei su valstybės institucijomis, o rečiausiai – su asocijuotomis struktūromis. Tai ypač būdinga valstybinėms kolegijoms. Be to, galima teigti, kad yra bendradarbiavimo su viena partnerių grupe dažnumo ir bendradarbiavimo su kitomis partnerių grupėmis dažnumo koreliacija, t. y. kuo dažniau bendradarbiaujama su viena partnerių grupe, tuo dažniau bendradarbiaujama ir su kitomis partnerių grupėmis.

Įtaka / galia. Kolegijų įtaka / galia nėra didelė – jos gali lengvai pakeisti tik 8,4 proc. visų savo partnerių, o daryti įtaką – tik 7,1 proc. partnerių sprendimams, susijusiems su bendra veikla, 18,3 proc. partnerių gali nulemti kolegijų veiklą. Remiantis tyrimo rezultatais galima teigti, kad nevalstybinių kolegijų įtaka / galia yra šiek tiek didesnė nei valstybinių kolegijų. Nevalstybinės kolegijos gali lengvai pakeisti didesnę kiekį partnerių nei valstybinės (atitinkamai 15,2 proc. ir 6,3 proc.) bei daryti įtaką didesnio skaičiaus partnerių sprendimams (atitinkamai 12 proc. ir 5,6 proc.). Be to, tik 11,9 proc. nevalstybinių kolegijų partnerių gali daryti stiprią įtaką jų veiklai, o tai gali padaryti net 20,3 proc. valstybinių kolegijų partnerių.

Reikia pažymėti, kad kolegijų įtaka / galia skirtingose partnerių grupėse nevienoda. Lengviausiai pakeičiami kolegijų partneriai – įvairių paslaugų teikėjai. Kolegijos lengvai gali pakeisti beveik penktadalį jų (valstybinės kolegijos – 18,6 proc., nevalstybinės – 23,2 proc.). Kita vertus, paslaugų teikėjai taip pat negali padaryti didelės įtakos kolegijų veiklai: visų kolegijų veiklą gali paveik-

ti tik 9,5 proc., valstybinių – 7,8 proc., nevalstybinių – 14,3 proc. partnerių – paslaugų teikėjų.

Didžiausią įtaką, priimant bendrus sprendimus, kolegijos turi bendradarbiaudamos su asocijuotomis struktūromis – jos gali daryti įtaką 21,8 proc. šios grupės partnerių sprendimų (valstybinės kolegijos 19,5 proc., nevalstybinės – 28,6 proc.). Kita vertus pažymėtina taip pat nemaža asocijuotų struktūrų įtaka: kolegijų veiklai gali turėti įtakos 26,7 proc. partnerių – asocijuotų struktūrų (valstybinių kolegijų – 28,5 proc., nevalstybinių – 21,4 proc.). Be to, kolegijos gali lengvai pakeisti tik 7,3 proc. šios grupės partnerių. Vėlggi nevalstybinės kolegijos šiuo atžvilgiu turi kur kas didesnę galią – jos gali lengvai pakeisti net 21,4 proc. šios grupės partnerių, o valstybinės kolegijos – tik 2,4 proc.

Mažiausiai įtakos / galios kolegijos turi bendradarbiaudamos su valstybės institucijomis. Net 38,9 proc. jų gali turėti stiprią įtaką kolegijų veiklai (32,5 proc. – valstybinių, 64,7 proc. – nevalstybinių). Be to, priimant bendrus sprendimus kolegijos gali paveikti tik 10,1 proc. šios grupės partnerių (valstybinės – 5,8 proc., nevalstybinės – 27,5 proc.), o lengvai pakeisti – tik 3,5 proc. (valstybinės – 1,5 proc., nevalstybinės – 11,8 proc.).

Nemažą įtaką / galią bendradarbiaujant turi ir verslo įmonės (darbdaviai) – 23,9 proc. jų gali daryti stiprią įtaką kolegijų veiklai (31,2 proc. – valstybinių, 7 proc. – nevalstybinių). Be to, bendriems sprendimams kolegijos beveik negali daryti įtakos, ir jie gana sunkiai pakeičiami (ypač valstybinėse kolegijose).

Galima teigti, kad kitos švietimo ir mokslo institucijos – lygiavertiniai partneriai. Nors jie ir gana sunkiai pakeičiami, tačiau galia daryti įtaką vieni kitų sprendimams yra panaši (nevalstybinės kolegijos ir šiuo atžvilgiu yra šiek tiek stipresnės).

Tyrimo rezultatai parodė, kad yra dalyvių įtaką / galią rodančių matmenų ryšys.

Lengvai pakeičiamų partnerių procentas ir partnerių, kurie gali nulemti kolegijų veiklą, procentas susiję silpnai. Pastebėtas tik lengvai pakeičiamų partnerių – valstybės institucijų procento ir partnerių – darbdavių, galinčių daryti įtaką kolegijų veiklai, procento ryšys (Spearman'o koreliacijos koeficientas – 0,567, p reikšmė – 0,027, reikšmingumo lygmuo – 0,05).

Bendras lengvai pakeičiamų partnerių procentas kolegijose susijęs su partnerių – švietimo ir mokslo institucijų, kurių sprendimams jos gali turėti įtakos, procentu (Spearman'o koreliacijos koeficientas – 0,537, p reikšmė – 0,032, reikšmingumo lygmuo – 0,05). Nevalstybinėse kolegijose bendras lengvai pakeičiamų partnerių procentas koreliuoja su bendru partnerių, kurių sprendimams įmonė gali daryti įtaką, procentu ir su švietimo ir mokslo institucijų, kurių sprendimus gali paveikti, procentu (abiem atvejais Spearman'o koreliacijos koeficientas – 0,900, p reikšmė – 0,037, reikšmingumo lygmuo – 0,05). Valstybinėse kolegijose statistiškai reikšmingų ryšių nenustatyta. Taigi, nors bendrai visose kolegijose, o ypač valstybinėse, šių dimensijų ryšiai silpni, nevalstybinėse kolegijose lengvai pakeičiamų partnerių procentas susijęs su partnerių, kurių sprendimams gali daryti įtaką šios kolegijos, procentu, t. y. dalyvio įtaką / galią rodantys rodikliai yra susiję.

Nagrinėjant partnerių sugebėjimo daryti įtaką kolegijų veiklai ryšius su kolegijų gebėjimu lemti partnerių sprendimus, nustatytas partnerių – darbdavių ir paslaugų teikėjų galios ir kolegijų įtakos jiems ryšys, t. y. kuo didesnis šių grupių partnerių gebėjimas daryti įtaką kolegijų veiklai, tuo didesnis ir kolegijų gebėjimas nulemti atitinkamos partnerių grupės sprendimus, ir atvirkščiai (atitinkamai Spearman'o korelia-

cijos koeficientas – 0,636 ir 0,601, p reikšmė – 0,011 ir 0,014, reikšmingumo lygmuo – 0,05). Taigi, nors ir nėra tiesioginio partnerių, galinčių daryti įtaką kolegijų veiklai, procento ir partnerių, kurių sprendimus, susijusius su bendra veikla, gali paveikti kolegijos, procento ryšio, tačiau pastebimos šių rodiklių sąsajos kai kuriose partnerių grupėse.

Bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumas. Siekiant nustatyti bendradarbiavimo veiklos srityse, susijusiose su studijų kokybės tobulinimu, studijų organizavimu, mokslo tiriamąja veikla, projektine veikla, organizacijos veiklos kokybės tobulinimu bei paslaugomis tinklo dalyviams dažnumą, respondentų buvo paprašyta įvertinti, kaip dažnai jie bendradarbiauja su partneriais įvairiose srityse, balais (kai 0 – nepasitaiko, o 3 – dažniausiai pasitaiko).

Bendrai bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumas buvo įvertintas 1,82 balo. Valstybinių kolegijų bendradarbiavimo dažnumas įvairiose srityse (1,81 balo) šiek tiek mažesnis nei nevalstybinėse (1,85 balo). Dažniausiai įvairiose srityse bendradarbiaujama su darbdaviais (1,97 balo), rečiausiai – su valstybės institucijomis (1,59 balo). Tačiau pažymėtina, kad nevalstybinės kolegijos dažniausiai įvairiose srityse bendradarbiauja su asocijuotomis struktūromis (2,11 balo), kitomis švietimo ir mokslo institucijomis (1,90 balo), o darbdaviai užima tik trečią vietą (1,81 balo).

Dažniausiai kolegijos su partneriais bendradarbiauja studijų kokybės tobulinimo srityje (2,51 balo), ypač organizuojant praktinį studentų mokymą (2,68 balo) ir rengiant bei tobulinant studijų programas (2,49 balo). Dažnai bendradarbiaujama ir organizuojant studijas (1,99 balo), ypač įdarbinant absolventus (2,37 balo) bei organizuojant kvalifikacinį vertinimą (2,3 balo). Rečiausiai bendradarbiaujama organizacijos

veiklos kokybės tobulinimo srityje (1,49 balo). Gana retai vykdomi ir bendri rinkodaros veiksmai (1,49 balo). Bendradarbiavimo skirtingose srityse ir jų grupėse dažnumo nustatytas gana stiprus ryšys.

Bendradarbiavimo tinkle nauda. Šią naudą rodo partnerių sąveikos įtakos kolegijai įvertinimas tokiose srityse: studijų kokybės, įmonės veiklos, rinkodaros veiklos ir tinklo funkcionavimo tobulinimas. Siekiant iširti naudą, kurią kolegijos gauna iš bendradarbiavimo, respondentų buvo paprašyta įvertinti daugelį kriterijų balais nuo 0 (neturi įtakos) iki 3 (turi labai didelę įtaką). Kolegijos gaunamą iš bendradarbiavimo naudą vertina gana vidutiniškai – tik 1,87 balo (valstybinės – 1,84 balo, nevalstybinės – 1,93 balo). Geriausiai įvertinta partnerių sąveikos įtaka kolegijai tinklo funkcionavimo tobulinimo (2,11 balo) ir įmonės veiklos tobulinimo (1,96 balo) srityse. Mažiausiai bendradarbiavimas turi įtakos konkurencinės pozicijos rinkoje gerinimo (1,60 balo) ir rinkodaros veiklos tobulinimo (1,78 balo) sritims.

Hipotezių tikrinimas

Įvertinus pagrindines tinklo dimensijas, galima patikrinti pirmąją hipotezę:

1 hipotezė. Tinklo dimensijos nesusijusios.

Tyrimo rezultatai parodė, kad:

- partnerių skaičius statistiškai reikšmingai nesusijęs nė su viena iš nagrinėjamų tinklo dimensijų;
- nors bendras partnerių, kuriais pasitikima, procentas silpnai susijęs su bendradarbiavimo su asocijuotomis struktūromis dažnumu (Spearman'o koreliacijos koeficientas 0,547, p reikšmė – 0,036, reikšmingumo lygmuo – 0,05) ir su vidutine bendradarbiavimo su darbdaviais trukme (Spear-

man'o koreliacijos koeficientas 0,524, p reikšmė – 0,037, reikšmingumo lygmuo – 0,05), tačiau bendro partnerių, kuriais pasitikima, procento ir bendradarbiavimo trukmės bei dažnumo ryšio nenustatyta;

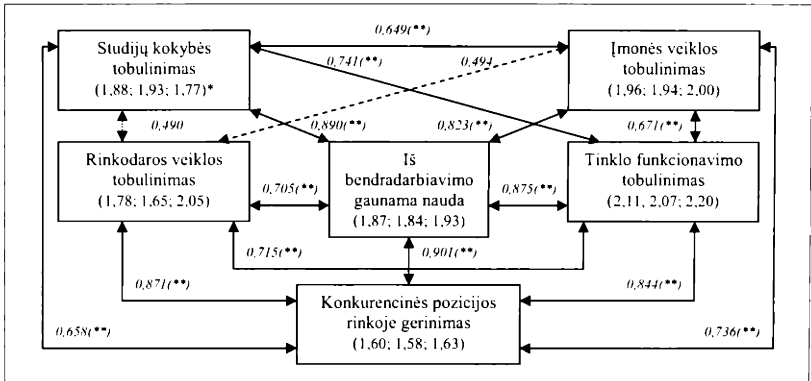
- statistiškai reikšmingų įtakos / galios ryšių nė su viena iš tinklo dimensijų nepastebėta;
- nors bendradarbiavimo su kitomis švietimo ir mokslo institucijomis bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumas susijęs su šių institucijų, kuriomis pasitikima, procentu (Spearman'o koreliacijos koeficientas – 0,794, p reikšmė – 0,0001, reikšmingumo lygmuo – 0,01), o bendradarbiavimo su darbdaviais įvairiose srityse dažnumas – su vidutine bendradarbiavimo su darbdaviais trukme (Spearman'o koreliacijos koeficientas – 0,540, p reikšmė – 0,038, reikšmingumo lygmuo – 0,05), tačiau ryšio bendradarbiavimo su visais partneriais įvairiose srityse ir kitų tinklo dimensijų ryšio nenustatyta.

Todėl galima teigti, kad **1 hipotezė pasitvirtino**, t. y. **tinklo dimensijos yra nesusijusios**.

Siekiant išnagrinėti atskirų naudos kriterijų grupių ryšius, iškelta ši hipotezė:

2 hipotezė. Bendradarbiavimo naudos kriterijų grupės yra susijusios.

Kaip matoma 4 pav., beveik visos bendradarbiavimo naudos kriterijų grupės susijusios. Nors rinkodaros veiklos tobulinimo vertinimai statistiškai reikšmingai nesusiję su studijų kokybės ir įmonės veiklos tobulinimu, tačiau nustatytas stiprus šios naudos kriterijų grupės ir konkurencinės pozicijos rinkoje gerinimo bei tinklo funkcionavimo tobulinimo ryšys. Taigi galima teigti, kad **2 hipotezė pasitvirtino – bendradarbiavimo naudos kriterijų grupės yra susijusios**, t. y.

4 pav. Bendradarbiavimo naudos kriterijų vertinimas ir jų sąsajos žmogiškųjų išteklių plėtros tinkle

skliausteliuose nurodyta bendradarbiavimo atskirose srityse dažnumas balais (visų kolegijų; valstybinių kolegijų; nevalstybinių kolegijų)

** prie rodyklių nurodytas Spearman'o koreliacijos koeficientas (***) reikšmingumo lygmuo 0,01. (*) reikšmingumo lygmuo 0,05

kuo geriau vertinama vienos iš šių kriterijų grupės įtaka, tuo geriau vertinama ir kitų grupių įtaka bei bendra bendradarbiavimo nauda.

Tiriant tinklo dimensijų įtaką gaunami iš bendradarbiavimo naudai, buvo iškelta trečia hipotezė:

3 hipotezė. *Bendradarbiavimo naudos vertinimas susijęs su partnerių skaičiumi, partnerių, kuriais pasitikima, procentu, bendradarbiavimo trukme, bendradarbiavimo dažnumu, dalyvio galia / įtaka, bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumu.*

Tyrimo rezultatai parodė, kad bendradarbiavimo naudos vertinimas nesusijęs nė su viena iš tinklo dimensijų. Nustatyta, šio rodiklio koreliacija tik su partnerių valstybės institucijų skaičiumi (Spearman'o koreliacijos koeficientas – 0,548, p reikšmė – 0,034, reikšmingumo lygmuo – 0,05), bendradarbiavimo su valstybės institucijomis įvairiose srityse dažnumu (Spe-

arman'o koreliacijos koeficientas – 0,666, p reikšmė – 0,007, reikšmingumo lygmuo – 0,01) ir su asocijuotu struktūrą, kurių sprendimams gali turėti įtakos įmonė, skaičiumi (Spearman'o koreliacijos koeficientas – 0,518, p reikšmė 0,048, reikšmingumo lygmuo – 0,05). Todėl galima daryti išvadą, kad 3 hipotezė nepasitvirtino, t. y. **bendradarbiavimo naudos vertinimas nesusijęs nė su viena iš tinklo dimensijų.**

Taigi, įvertinus Lietuvos kolegijų vadovų nuomonę, paaiškėjo, kad ŽIP dalyvių tinklo dimensijos nėra susijusios, nuo jų nepriklauso ir bendradarbiavimo naudos vertinimas, tačiau bendradarbiavimo naudos kriterijų grupės yra susijusios.

Išvados

ŽIP dalyvių veiksmus traktuojant kaip mikrolygmenį, tikslinga tirti šiuos dalyvius supančius

lokalius tinklus. ŽIP dalyvių tinklo tyrimo modelis apima tokias tinklo dimensijas: partnerių skaičius, partnerių, kuriais pasitikima, procentas, vidutinė bendradarbiavimo trukmė, dažnumas, dalyvio įtaka / galia, bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumas, taip pat iš bendradarbiavimo gaunamos naudos įvertinimas. Šis modelis leidžia įvertinti ir tam tikrų tinklo dimensijų bei bendradarbiavimo naudos kriterijų grupių sąsajas ir nustatyti tinklo dimensijų įtaką bendradarbiavimo naudai įvertinti.

Įvertinus Lietuvos kolegijų bendradarbiavimą ŽIP dalyvių tinkle nustatyta, kad nors valstybinių kolegijų vidutinis partnerių skaičius didesnis nei nevalstybinių, vidutinis partnerių skaičius, tenkantis tiek vienam fakultetui, tiek tūkstančiui studentų, dažnai nevalstybinėse kolegijose didesnis ar panašus; labiau savo partneriais pasitiki valstybinės kolegijos nei nevalstybinės; valstybinės kolegijos bendradarbiauja su įvairiais partneriais šiek tiek ilgiau nei nevalstybinės kolegijos; valstybinės kolegijos su partneriais bendradarbiauja dažniau nei nevalstybinės; valstybinių kolegijų įtaka / galia yra šiek tiek mažesnė nei nevalstybinių kolegijų; valstybinių kolegijų bendradarbiavimų dažnumas įvairiose srityse šiek tiek mažesnis nei nevalstybinėse; gaunamą iš bendradarbiavimo naudą valstybinės kolegijos vertina pročiau nei nevalstybinės.

Taigi, nors valstybinės kolegijos bendradarbiauja su partneriais ilgiau, dažniau, labiau pasitiki partneriais, jos turi mažiau partnerių, jų įtaka / galia yra mažesnė, įvairiose srityse jos bendradarbiauja rečiau, o iš bendradarbiavimo gaunamą naudą vertina blogiau nei nevalstybinės kolegijos.

Be to, įvertinus Lietuvos kolegijų vadovų nuomonę, paaiškėjo, kad nors bendradarbiavimo naudos kriterijų grupės yra susijusios, t. y. kuomet geriau vertinama vienos iš kriterijų grupės įtaka, tuo geriau vertinamos ir kitų grupių įtaka bei bendradarbiavimo nauda, tačiau tinklo dimensijos nėra susijusios, nuo jų nepriklauso ir bendradarbiavimo naudos vertinimas.

Galima daryti prielaidą, kad valstybinėse kolegijose bendradarbiavimas su tinklo partneriais vykdomas neieškant vertės abiem šalims, o yra labiau nulemtas tradicijų ir formalių reikalavimų. Nevalstybinėse kolegijose partnerių dialogas yra aktyvesnis, pragmatiškesnis, lankstesnis, skatinantis siekti abipusės vertės, todėl bendradarbiavimo nauda šiose kolegijose suvokiama aiškiau ir vertinama geriau. ŽIP dalyvių bendradarbiavimą stiprinti reikėtų ne paprasčiausiai didinant partnerių ar kontaktų su jais skaičių, bet plečiant bendradarbiavimo sričių ir formų įvairovę, siekiant vertės visiems tinklo dalyviams.

LITERATŪRA

1. Botkin, J. W., ed. (1979). *No Limits to Learning: Bridging the Human Gap* Elmsford, N.Y.: Pergamon Press.
2. Carkhuff, Robert R. (1984). The Shift to HRD Driven Economic Growth. *Training & Development Journal*, Vol. 38, Issue 10, p. 77–81.
3. Coleman, J. S. (2005). *Socialinės teorijos pagrindai* Vilnius: Margi raštai.
4. Čėkanavičius, V., Murauskas, G. (2004). *Statistika ir jos taikymai. II.* – Vilnius: TEV.
5. De Rosnay, J. (1975). *The Macroscope: Toward a Global Vision* – Paris: Editions du Seuil.
6. Didžiulienė R. (2004). *Sociologija*. Mokomoji priemonė. Kaunas: Technologija.
7. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl užimtumo politikos: EESRK vaidmuo po plėtos ir Lisabonos proceso perspektyvoje (2005). SOC / 187 – CESE 135 / 2005 (DE) KA / 1F / SS / MR / rs / am.
8. Harris, Philip R. (1980). Synergistic Training and

Education. *Training & Development Journal*, Vol. 35, Issue 5, p. 48–69.

9. Kardelis K. (2003). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai* – Kaunas: Judex leidykla.

10. Kulakauskas A., Radzvilas V. (2005). Lietuvos mokslo ir studijų sistemos reformos gairės. Prieiga per internetą: http://www.tspmi.vu.lt/files/news/lietuvos_proc.20mokslo_proc.20ir_proc.20studiju_proc.20reformos_proc.20gaires.doc.

11. Laumann, E. O. (1973). *Bonds of Pluralism. The Form and Substance of Urban Social Networks* – New York: Wiley Intersci.

12. Marsden, P. V., Campbell, K. E. (1984). Measuring tie strength. *Soc.Force*, Vol. 63, p. 482–501.

13. Marsden, P. V., Laumann, E. O. (1984). Mathematical ideas in social structural analysis. *J. Math. Sociol.*, Vol.10, p. 271–294.

14. Miller, V. A. (1979). *The Guidebook for International Trainers in Business and Industry* – New York: Van Nostrand Reinhold.

15. Mitchell, J. C. (1969). The concept and use of

social networks. In *Social Networks in Urban Situations*, ed. J. C. Mitchell, p. 1–50. Manchester, UK Manchester Univ. Press.

16. Mitchell, R. E. (1987). The components of strong ties among homeless woman. *Social Networks*, Vol. 9, p. 37–47.

17. Mitchell, R. E., Trickett, E. J. (1980). Task force report: Social networks as mediators of social support. An analysis of the effects and determinants of social networks. *Commun. Mental Health Journal*, Vol. 16, p. 27–44.

18. Nadler, L. (1980). *Developing Human Resources* – Austin, TX: Learning Concepts.

19. Pruskus V. (2004). *Sociologija. Teorija ir praktika* – Vilnius: Vilniaus teisės ir verslo kolegija.

20. Warren, M. W. (1979). *Training for results: a systems approach to the development of human resources in industry*. Reading, MA: Addison-Wesley.

21. Wegener, B. (1989). *Mobility and the structure and the sex composition of social ties*. Press Int. Social Assoc. Res. Commun. 28. Utrecht. The Netherlands.

ASSESSMENT OF THE EFFECTS OF COOPERATION AMONG LITHUANIAN COLLEGES ON PARTICIPANTS' NETWORK INTENDED FOR HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT

Valdonė Šmergelienė

Summary

Recently, developed countries seem to be in transition to a society and economy based on the knowledge as well as on a new kind of information or, in other words, to knowledge society. The actions grounded on knowledge and solutions have occupied the place of natural events that are beyond human control in diverse and continually growing fields. As a result of these alterations, the focal assumption concerning economic-social boost merges into human resource development.

Human resource development is to be defined as a process under which the activities of society, organizations, enterprises or individuals that are devoted to the evocation of behavioral changes are achieved, sustained and modernized after having paid attention to cultural differences and cultural actions that affect this behavior, including education, training and encouragement of comprehension and skills in their common activities (cooperation). In the age of knowledge, the assumption of social-economic growth means human resource development. Furthermore, education, training and cooperation are the most significant sources of human

resource development that require a detailed theoretic and empiric research.

The article aims at investigating the cooperation among Lithuanian colleges in Participants' Network designed for human resource development. Here, the following objectives arise: to format the research model of participants' network allocated to human resource development, and to provide the research results concerning cooperation among Lithuanian Colleges on Participants' Network intended for human resource development.

Through the analysis of participants' network intended for human resource development, it is not only necessary to identify the participants and dimensions (such as the number of partners, the percentage of partners to whom it is possible to trust, an approximate term of cooperation, frequency, the participants power and frequency of cooperation in various fields) of this network, but also the cooperation benefits, as well as to investigate the relationship among the network dimensions and their effect on the benefits of the cooperation.

The results have revealed that although the average number of public college partners is higher than of private ones, the approximate number of partners per one faculty or per one thousand of students at private colleges is higher or similar; public colleges trust their partners more than private ones; the public colleges cooperate with various partners for a longer time than private ones; public institutions cooperate with their partners more frequently than non-public ones; the power of public colleges is less than of non-public

ones; the frequency of cooperation in various fields among public colleges is less than among non-public ones; public colleges value the benefits gained due to the cooperation less than non-public ones.

In general, the network dimensions are not interdependent, i.e. the stronger the influence of the group in one of these criteria, the better the effects of other groups as well as common cooperation benefits. However, the effects of cooperation are not related to any dimension on the network.

LIETUVOS KOLEGIJŲ BENDRADARBIAVIMO ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ PLĖTROS DALYVIŲ TINKLE VERTINIMAS

Valdonė Šmergelienė

S a n t r a u k a

Išsivysčiusiems šalims dabar būdingas perėjimas prie žiniomis grindžiamos visuomenės ir ūkio. Šių pokyčių dėka pagrindine ekonominio ir socialinio augimo prieštara tampa žmogiškųjų išteklių plėtra (ŽIP), kuri gali būti siejama su investicijomis į žmogiškąjį kapitalą ir apima švietimą, mokymą ir bendradarbiavimą. Straipsnio tikslas – įvertinti Lietuvos kolegijų bendradarbiavimą ŽIP dalyvių tinkle. Šiam tikslui pasiekti keliama uždaviniai: parengti bendradarbiavimo ŽIP dalyvių tinkle tyrimo modelį ir pateikti Lietuvos kolegijų bendradarbiavimo ŽIP dalyvių tinkle vertinimo rezultatus.

ŽIP dalyvių tinklo tyrimo modelis apima tokias tinklo dimensijas: partnerių skaičius, partnerių, kuriais pasitikima, procentas, vidutinė bendradarbiavimo trukmė, dažnumas, dalyvio įtaka / galia, bendradarbiavimo įvairiose srityse dažnumas, taip pat iš bendradarbiavimo gaunamos naudos įvertinimas. Taip pat šis modelis leidžia įvertinti atskirų tinklo dimensijų ir bendradarbiavimo naudos kriterijų grupių sąsajas, nustatyti tinklo dimensijų įtaką bendradarbiavimo naudai įvertinti.

Įvertinus Lietuvos kolegijų bendradarbiavimą ŽIP dalyvių tinkle nustatyta, kad nors valstybinės kolegijos bendradarbiauja su partneriais ilgiau, dažniau, labiau

jais pasitiki, jos turi mažiau partnerių, jų įtaka / galia yra mažesnė, įvairiose srityse jos bendradarbiauja rečiau, o iš bendradarbiavimo gaunamą naudą vertina blogiau nei nevalstybinės kolegijos.

Be to, įvertinus Lietuvos kolegijų vadovų nuomonę, paaiškėjo, kad nors bendradarbiavimo naudos kriterijų grupės yra susijusios, t. y. kuo geriau vertinama vienos iš kriterijų grupės įtaka, tuo geriau vertinama ir kitų grupių įtaka bei bendradarbiavimo nauda, tačiau tinklo dimensijos nėra susijusios, nuo jų nepriklauso ir bendradarbiavimo naudos vertinimas.

Galima daryti prielaidą, kad valstybinėse kolegijose bendradarbiavimas su tinklo partneriais vykdomas neieškant vertės abiem šalims, o yra labiau nulemtas tradicijų ir formalių reikalavimų. Nevalstybinėse kolegijose partnerių dialogas yra aktyvesnis, pragmatiškesnis, lankstesnis, skatinantis siekti abipusės vertės, todėl bendradarbiavimo nauda šiose kolegijose suvokiama aiškiau ir vertinama geriau. ŽIP dalyvių bendradarbiavimą stiprinti reikėtų ne paprasčiausiai didinant partnerių ar kontaktų su jais skaičių, bet plečiant bendradarbiavimo sričių ir formų įvairovę, siekiant vertės visiems tinklo dalyviams.

Įteikta 2007 m. liepos mėn.

Priimta spausdinti 2007 m. spalio mėn.